

СТЕФАН НИКИТОВ

ДВАТА ЧЕРЕПА

chitanka.info

— Каквоо? — кресна професор Кушалиев на своя заместник д-р Чакалски. — Как така е умрял Текеларов?

— Как. Като бай Танас — уморено каза д-р Чакалски и избърса потта от челото си. — През нощта дежурният милиционер Рангел Колев го е намерил мъртъв в мазето. А до него на пода пак са били тези проклети черепи.

— Какви фантасмагории ми разправяте — ядосано тупна по бюрото проф. Кушалиев. — Я оставете черепите на мира и по-добре ми кажете какво е станало с Текеларов?

— Сърцето му е спряло мигновено, както на бай Танас — тихо каза д-р Чакалски. — Преди половин час ми се обади кардиологът д-р Пиперков от „Пирогов“. Каза, че при аутопсията констатирали пукване на сърдечните клапи, и държи на своето: причината вероятно е някакъв необикновен шок, някакво извънредно силно емоционално вълнение.

— Но как така? — проф. Кушалиев уморено се свлече на креслото си, машинално свали очилата, постави ги отново и замислено забарабани по бюрото. — За пет дни два смъртни случая! Това е нещо... необичайно. Да, да! Изглежда, че тук нещо не е в ред.

Вдигна слушалката и с треперливи пръсти набра един номер.

— Ало! Милицията ли е? Моля, свържете ме с началника на криминалния отдел!... Полковник Кунчев ли е? Тук е Стойчо Кушалиев. Моля те, Яни, ела при мен, в Института по антропология. Тук станаха някои неща, които, изглежда, са по твоята специалност. Да, да, чакам те!

Професор Стойчо Кушалиев и полковник Яни Кунчев бяха приятели още от РМС. Полека-лека пътищата им се разделиха, но двамата поддържаха връзка и, макар и рядко, си гостуваха. Сега обаче професорът за пръв път потърси помощ от приятеля си и това му беше неприятно, но още по-неприятно му бе, че спокойната научна работа в института се наруши от тези нещастни събития. А плъзналите слухове го изкарваха от кожата.

Той се разхождаше нервно в кабинета си, докато полковникът, д-р Чакалски и партийният секретар Попов спокойно се бяха полуизлегнали на креслата.

— Кажи ми истината, Яни! — професорът погледна в упор Кунчев. — Целият институт гъмжи от какви ли не глупави слухове и...

— Какво искаш да ти кажа? — спокойно го прекъсна полковникът.

— Как какво? Ами за тези два нещастни случая...

— Точно така. Ти много правилно ги характеризира — нещастни случаи. Смъртта е настъпила вследствие на естествени причини и хората нямат към тях никакво отношение.

— Извинете, полковник Кунчев — намеси се д-р Чакалски, — но струва ми се, че професорът с право смята, че в съвпаденията на тези „нещастни случаи“ се крие нещо. Първо, и двамата умират от една в съща причина, тоест без причина: второ — на едно и също място и приблизително по едно и също време и трето — черепите са били до труповете.

— Не стига това — намеси се партийният секретар, — ама тези черепи наистина уплашиха хората. Плъзнаха се разни слухове за дяволи, за магии...

— Я оставете тези глупости! — сърдито го прекъсна полковникът. — А що се отнася до съвпаденията, те макар и да респектират на пръв поглед, си остават съвпадения. — Обърна се към професора и меко каза: — Тъй че, драги ми Стойчо, напразно си ме повикал. И в двата случая няма никакви данни за престъпление и следователно мога само да ти поднеса съболезнованията си и нищо повече.

— Ти... сериозно ли говориш, Яни? — Професорът го погледна с надежда.

— Разбира се. Официален представител на властта съм, пък и стари приятели сме, та...

Прекъсна го отварянето на вратата. Влезе секретарката, каза смутено „Извинете“ и бързо зашепна нещо на професора. Лицето на Кушалиев се удължи и очилата паднаха на носа му. Понечи да каже нещо, но от гърлото му се изтръгна само глухо гъргорене.

— Какво има, Чолакова? Какво е станало? — тревожно попита Чакалски.

Междувременно професорът успя да се съвземе и избъбри:

— Пак... пак стана. Като че ли съм предчувствувал.

Полковникът стана, приближи се до секретарката и повелително каза:

— Аз съм представител на милицията и ви моля да ми разкажете какво е станало!

— Доктор Антонова... Намериха я припаднала, в мазето... До черепите... — изхлипа момичето.

* * *

„... От огледа, показанията на свидетелите и резултатите от лабораторните анализи може да се състави следната картина на произшествията: На 18 юни сутринта в Института по антропология чистачката Цанка открила трупа на Танас Гошев — 64-годишен пенсионер, който от две години работил като нощен пазач. На 23 юни към два часа през нощта старшината Рангел Колев, който временно заместил бай Танас, се натъкнал на трупа на Ангел Текеларов — 38-годишен, старши научен сътрудник, който на 17 юни се завърнал от шестмесечна командировка в Монголия, Индия и Непал. И двамата били намерени в мазето на института, което служило и като склад на антропологическите находки (черепи, скелети, отделни кости, чучела и др.). Медицинското заключение за смъртта им е едно — внезапно спиране на сърдечната дейност вследствие на необикновено силен шок, вероятно на емоционална основа. Характерно е обстоятелството, че и двамата са умрели на едно и също място — до един сандък, на който са стояли два черепа, които Текеларов донесъл от Непал. На 25 юни електротехникът Ценов, слизайки в мазето-склад към 11 часа, случайно вижда припаднала д-р Дора Антонова на същото място до черепите.

До този момент не са открити следи или улики, свидетелстващи за някакъв престъпен замисъл. По-голямата част от служителите обаче са обзети от някаква своеобразна масова психоза — суеверен страх от черепите, донесени от Текеларов. Според показанията на колегите му и най-вече на директора, професор Кушалиев, тези два черепа са уникални находки — единият от тях е на Хомо Еректус, а другият — на Парантропус Грасиденс. Освен това професорът поддържа тезата на покойния си колега, че вторият череп може би е принадлежал на същество, което е било свързващото звено между маймуната и маймуночовека — откритие от световен мащаб. И

това ме навежда на мисълта, че в капиталистическите страна такива уникати са не само обект на търговия, но и на кражби. Но въпреки всичко ми се струва, че първопричината е съвсем друга и...“

Телефонът звънна и писалката замръзна в ръката на младия човек. Той нервно грабна слушалката в като чу познатото: „Лейтенант Бачков при полковника“ — скочи, събра изписаните листове и бързо излезе.

В кабинета на полковника младият лейтенант седеше на крайчеца на стола и смутено гледаше ядосания си шеф, който сопнато му говореше:

— Да не мислиш, че като не е образувано следствие, можем да протакаме този случай. Въпреки че няма данни за престъпление засега, ние сме длъжни да разсеем тази психоза, да намерим естественото обяснение на тази нещастна история и да докажем, че няма престъпен замисъл.

— Но, другарю полковник, не мога да се отърся от мисълта, че в основата на всичко това лежи страхът от непонятното и загадъчното и...

— Ти какво? Да не би да намекваш за свръхестественото, а?

— Съвсем не, защото първопричината за страха, която може и трябва да се открие, безспорно е материална. И аз...

Прекъсна го влизането на секретарката, която подаде на Кунчев един плик с думите: „Лично за вас от професор Кушалиев“ и мълком излезе. Полковникът, учуден, разпечата плика, бегло прочете съдържанието на писмото и навъсено го подаде на Бачков. Той недоумяващо го взе, зачете се.

„Министерство на външните работи на Кралство Непал... През време на пребиваването си на територията на кралството българският палеоантрополог Иван Д. Текеларов е посетил и манастира Гондах в Големите Хималаи. От настоятеля на манастира е получил в дар два черепа... В отговор на молбата му за потвърждаване на дарението Ви съобщаваме, че не е възможно за я удовлетворим, тъй като тези черепи са свещени реликви на манастирските братства в областта. Съгласно традициите ни и древното предание, свързано с тези черепи, абсолютно е недопустимо те да бъдат отнесени на чужда земя. Предвид на това най-учтиво Ви молим да върнете незабавно свещените реликви на манастира.“

— Интересно! Обстоятелствата, като че ли вземат необикновен обрат — каза като че ли на себе си Бачков.

— Не виждам нищо интересно и необикновено — рязко каза Кунчев. — Но така или иначе това вече взе да намирисва на някаква фантасмагория. — Извади от чекмеджето оръфана тетрадка и я подаде на лейтенанта. — Това са записките ми по времето, когато бях в Париж, в Интерпол. Прегледай ги, има интересни случаи, дори „свръхестествени“.

— Слушам, другарю полковник! — изпъна се младежът. Стана, а иззад гърба му долетя насмешливият глас на полковника:

— Но внимавай да не се поддадеш на разните там слухове, че черепите са причина за всичко! Ще станем за срам и смях.

* * *

„Емоционален шок... от страх... от нещо непонятно, нещо необяснимо...“ Тези изрази от медицинските заключения не даваха покой на Бачков. Мъчеше се да ги отхвърли, да ги забрави, но те отново се навираха в съзнанието му и окончателно заседнаха в него, когато при повторния разпит на чистачката Станка и съвзелата се вече д-р Антонова той обърна внимание на две незначителни, но взаимнодопълващи се обстоятелства: в първия момент и двете като че ли доловили някакъв зловещ тътен, който нахлул в главите им, стиснал ги като в железен обръч и пред очите им се замяркали някакви видения. Д-р Антонова припаднала, но чистачката успяла да изскочи от мазето и бързо се съвзела.

Младият инспектор зарови пръсти в буйната си коса и отново потъна в размисъл. „И тъй, страх от непонятното... Във въображението си човек може да «види» какви ли не фантастични образи и ужасът, породен от тях, да го подлуди и дори убие... Но няколко души да халюцинират едно и също нещо... Не, не е възможно. И все пак трябва да има реална причина... Може би черепите... Може би?...“

Бачков извади оръфаната тетрадка на шефа си, попрегледа я, зачете се и... бързо скочи и без да изпие кафето си, изхвъркна от малката сладкарничка под учудените погледи на двете келнерки. Качи

се на тролейбуса и след няколко спирки се озова край блока, в който се намираше апартаментът на Текеларов.

Малката гарсониера се оказа един вид умалено копие на мазето-склад; няколко мулажи на черепи се зъбеа, до тях се поклащаха две чучела — на шимпанзе и малка горила, в един ъгъл се мъдреха две бедрени кости, а по стените бяха накичени причудливи ритуални маски от Африка и Индия.

Бачков с любопитство разгледа тези безобидни експонати, седна до малкото бюро и като преглеждаше съдържанието му, ни в клин, ни в ръкав му хрумна мисълта: „Добре, че покойният беше ерген, та коя ли жена би живяла сред тази зверилница, брр...“ Извади от долното чекмедже дебела папка с надпис: „Комплексна палеоантропологическа експедиция“. В нея освен различните документи, скици и фотографии имаше и обемист бележник — дневникът на експедицията. Бачков го запрелиства, спираше се тук-таме на някои пасажии, докато няколко страници преди края вниманието му бе привлечено от заглавието: „Тибет. Големите Хималаи“. Вдигна глава, погледна малкия портрет на Текеларов върху бюрото и в съзнанието му като че ли оживя покойният антрополог и чу гласа му:

„На 16 юли се установихме в селцето Тхами, в долината на река Бхоте-Коси — едно от най-живописните места в страната на шерпите. Над селото, високо сред скалите, се гущеше малкото манастирче Гондах. Посетихме го и аз не можах да се въздържа от изкушението да изтъкна своите познания по древната история на будизма и дори на джайнизма — религията на «победителите на джиновете». Това не само учуди, но и поласка настоятеля на манастира, лама Наванг, и той се съгласи да ми покаже сбирката от старинни украшения и носии, които са били дарявани на манастира... Еврика! Зад олтара случайно открих два добре запазени черепа... Дълго време старият лама не се съгласяваше да ми ги даде. Но в края на краищата щастieto ми се усмихна, успях да излекувам стареца от една гнойна инфекция и той от благодарност ми подари черепите... А в деня преди тръгването ни, като се ровех в

библиотеката, ми попадна някакъв древен пергамент. Не беше описан в списъка на манастирските книги и никой не знаеше откъде и как е попаднал в манастира. Не знаеха дори и езика, на който беше написан. Взех го със себе си...

22 август. Пристигнах в Делхи и щастието отново ми се усмихна. Вечерта в хотела случайно се видях със съветския ориенталист и езиковед Инокентий Лазарев, с когото се познавам още от студентските години в Москва. Показах му ръкописа, а той, като го грабна... Оказа се, че е написан на древнопалийски език и, което е най-интересното, в него се описваше някаква древна легенда за произхода на черепите, някакво заклинание и проклятие, за този, който дръзне да ги оскверни..."

На Бачков му притъмня пред очите и той се облегна на стола. Но веднага се окопоти и бързо взе да тършува по чекмеджетата. Измъкна някакъв свитък, увит в полиетиленово фолио, разгърна го и радостно възкликна: „Ето го прословутия пергамент... и превода му“.

„Когато героят Рама умрял, великите Гуру отделиха черепа му, за да може душата му вечно да плува в Нирвана. До него положили черепа на демона Равана, за да му слугува вечно, защото Рама единствен победи демона. И за да не смути никой превъплъщенията и блаженството им, великите Гуру ги заклеха:

Недостойни сте вие да ме съзерцавате, защото ще ослепеете! Не ме осквернявайте с присъствието си, защото ще полудеете! Не ме докосвайте с нечистата си плът, защото ще умрете!

О, безсмъртни Тримурти, бдете!

Тоз, който дръзне да наруши запретата, нека богът-творец Брахма го лиши от безсмъртната душа, богът-хранител Вишну да го лиши от светлината, а ти, Шива — боже на смъртта, го умъртви!“

Листът заподскача в ръцете на инспектора. Но не от страх. Някаква необяснима веселост го обхваща, когато в съзнанието му неочаквано изплуваха думите на Цицерон: „Удивително е как жреците-прорицатели, споглеждайки се един друг, могат още да се удържат от смях“. Извади тетрадката на шефа си и започна методично да си взема бележки от нея и ръкописите на Текеларов, като си мърмореше полугласно: „Ха да те видя, Бачка, как ще съвместиш мистиката с криминалистиката“.

* * *

В кабинета на професор Кушалиев ръководството на института заседаваше вече повече от час. Уморен и ядосан, д-р Чакалски безцеремонно прекъсна председателката на профкомитета Манчева с прегракнал от вълнение глас:

— Казах и ви повтарям, че административните мерки не ще ни помогнат. Още вчера, когато хората научиха, че старшината Рангел е измъкнал полумъртъв от мазето този... инспектора от милицията, буквално се паникьосаха...

— Момент, Чакалски — доволна, че може да го прекъсне, се обади Манчева. — А какво е търсил в нашето мазе-склад този милиционер?

— Какво ли? Ами призраците... вампирите... — захили се с неестествена за него злоба партийният секретар. — Втълпил си е, че страхът от непонятното, от загадъчното е причината за всичко това. И поиска разрешение да направи следствен експеримент, като прекара нощта в мазето, та...

— Ама как може в научен институт хората да се плашат от нещо... непонятно? — не издържа и тупна по бюрото професор Кушалиев.

— Професор Кушалиев — тихо се обади д-р Чакалски, — може да се спори дали има „нещо“, но факт е, че вече четвърти ден, как всички ние чувствуваме някаква силна физическа и психическа депресия.

— Действително — допълни Манчева. — Едвам смогвам да поработя 3–4 часа. След това главата ме заболява, в ушите ми започва

нещо да бучи и шума и целият ден след това съм като разбита.

— Но какво общо има това със страха? — унило запита проф. Кушалиев и уморено се облегна на стола. — Нервна депресия от станалото и нищо повече. — Свали очилата и започна да масажира челото си. — Пак започна това проклето главоболие... Да не би и аз да се поддавам...

Вратата шумно се отвори и в кабинета се изтърколи дебело ниско човече, което тежко се отпусна на близкия стол и забърса потта от челото си.

— Какъв е резултатът от прегледа, професор Милованов? — попита нетърпеливо Чакалски.

— Уф! — изпъшка човечето, обликът на което съвсем не отговаряше на голямата му известност като лекар-гастроентеролог. — Успяхме да прегледаме само част от вашите служители, тези, които най-много се оплакваха от прилошаване, голяма слабост и болка а ушите и главата. И... аз и колегите ми, психиатърът д-р Ванков и отоневрологът д-р Панчев, констатирахме, че тези оплаквания не са от психично, а от физиологично естество. Нарушения на вестибуларния апарат, изразяващи се във временно намаляване на зрението и слуха, както и общо разстройство на храносмилателния тракт, характерно за морската болест.

Тези думи на професор Милованов като че ли увиснаха във въздуха. За миг всички млъкнаха. Атмосферата се сгъсти, за да се разрежда с буйни възклицания на недоумение и учудване. В този сублимен момент телефонът рязко звънна. Професор Кушалиев вдигна слушалката и лицето му се изкриви от ужас.

— Обажда се... полковник Кунчев... от милицията. Преди малко инспекторът Бачков дошъл в съзнание и... му казал, че всички ни заплашва... опасност!

* * *

На втория ден в полунощ ръководството на института заедно с Кунчев и Бачков отново се събра в директорския кабинет. Подтиснати и мрачни, учените очакваха с нетърпение развързката, която им бяха

обещали криминалистите, но вместо това полковникът неочаквано обяви:

— Поканихме ви в този необичаен час, защото тази нощ трябва да повторим следствия експеримент на Бачков, но... така да се каже, колективно. Инспекторът смята, че по този начин ще се изяснят някои загадъчни аспекти на тези произшествия.

— И да се предотврати опасността, която ви заплашва — допълни Бачков. — Тя не само е реална, но и твърде страшна, за което свидетелствуват смъртните случаи.

— Но каква е, дявол да го вземе, тази необикновена опасност? — нетърпеливо възкликна професор Кушалиев.

— Смятам, че най-добре ще я разберете, като я почувствувате — усмихна се пресилено Бачков и се обърна към Кунчев. — Другарю полковник, разрешете да пристъпим към експеримента!

— Разбира се. Сега ти командуваш парада и ние само ще те слушаме.

— В такъв случай да отидем в мазето. На мястото на произшествията.

За сетен път зловецата менажерия приемаше гости. Те се постъписаха в началото на коридора, но Бачков им кимна да дойдат до сандъците, на които се мъдреха двата прословути черепа. Хората неохотно се размърдаха и наобиколиха инспектора. Специфичната обстановка на скелети, черепи и чучела на животни, мъждивата светлина на двете слаби крушки и най-вече предчувствието за нещо необикновено смути хората и всеки почувствува в себе си парливия страх пред необяснимото. Бачков бавно заговори и глухият му глас странно отекна в подземие:

— На това място двама души загинаха и други двама се отърваха като по чудо. Каква беше мистериозната причина за всичко това? Над тази загадка безуспешно се блъсках, докато... преди няколко дни полковник Кунчев ме наведе на интересни идеи, почерпани от неговите бележки от пребиваването му в Париж по линията на Интерпол. В тях са описани няколко загадъчни случая, един от които много наподобява на нашия. Историята се е случила в края на миналия век...

— В 1891 година на полуостров Бретан — допълни полковникът.

— И тъй, в началото на годината парижката префектура е била уведомена, че в старинния полуразрушен замък на брега на океана, край селцето Валмо, трима души умрели при твърде странни обстоятелства. Тъй като местната полиция не могла да се ориентира в тези произшествия, префектурата изпратила помощник-комисаря Доминик Решбо. Ще ви прочета част от неговия доклад.

Слушателите настръхнаха. Попритиснаха се един о друг и в съзнанието им изникна безрадостната картина на бурния океан, тежките оловни облаци, надвиснали като че ли над вълните, и силуетът на полуразрушения замък, кацнал на върха из крайбрежните скали.

„Пристигнах на 18 февруари и веднага се свързах със сержант Жером Тисие... Той ми разказа следното: сутринта на 2 декември миналата година собственикът на замъка барон дьо ла Люнри е бил намерен мъртъв в наблюдателницата на върха на кулата. Лекарят, мосьо Дюран, констатира, че смъртта е настъпила вследствие на внезапно спиране на сърцето без видима причина за това. Обаче изразът на лицето му бил необикновен — сгърчено от някакъв неописуем ужас, а очите — изцъклени. Вероятно това е дало повод на старата му готвачка, която е и открила трупа, да възкреси старата легенда, свързана със замъка, и да я разпространи из местността.

След три дни на същото място е бил намерен мъртъв племенникът на барона, младият адвокат Жорж Божоле, който бил дошъл от Бордо за погребението на вуйчо си. Картината на смъртта била същата, като тази на барона.

Двамата прислужници веднага напуснали замъка, в който останала само старата готвачка Женевиер. Тя заявила, че не се страхува от проклятието, което тегне върху рода на барона, тъй като е живяла повече от четиридесет години в замъка. Но само след четири дни двама рибари я намират мъртва на скалата, надвесена над морето. Картината на смъртта ѝ била идентична с първите два случая.

От направените разследвания установих, че не е имало никаква кражба или опит за такава. Освен това баронът и неговият племенник, да не говорим за старата готвачка, не са имали неприятели, защото в цялата околност ги познавали и уважавали като много добри хора. Тези факти, както и естествената смърт на хората, недвусмислено свидетелствуват, че изобщо няма престъпление, а само едно, макар и необичайно съвпадение. Това мое заключение обаче не се споделя от

местните жители, които са твърдо убедени, че причината за тези смъртни случаи е старинното проклятие. За сведение ще предам съдържанието на тази легенда:

«Преди повече от триста години, по време на войната между католиците и хугенотите, родоначалникът на фамилията дьо ла Люнри, Жан, наречен Кървавия, не е бил благородник, а обикновен кондотиер. Неговият отряд безчинствувал из целия Бретан и един ден нападнал селото под предлог, че било гнездо на хугеноти. Пленените мъже Жан наредил да вържат с дълги въжета и да ги спуснат от скалата, на която по-късно построил замъка. Така те висели няколко дни над морето и тъй като Кървавият Жан не успял да събере искания откуп, прерязал въжетата. Нещастните хора загинали в морските вълни, а семействата им проклели злосторника. Оттогава винаги някой представител на рода умира по тайнствен начин.»

Разбира се, подобни суеверия нямат място в моята работа, но да се убедят тези провинциалисти, че свръхестествените сили нямат никакво отношение към тези случаи и изобщо не съществуват, се оказва непосилна задача за мен. Затова реших да дам пример със себе си, като извърша следствен експеримент. За да убедя хората, че няма нищо, ще прекарам самичък няколко дни в кулата на замъка...

Бачков спря и настъпи зловеща тишина. След миг хората се опомниха от унеса, в който бяха изпаднали — скръцнаха сандъците, някой се изкашля, а Манчева тихо попита:

— Какво е станало по-нататък?

— В архивата на парижката префектура това дело се числи към неразкритите произшествия. В папката му наред с други документи има и една лаконична записка: „Доминик Решбо, 42-годишен, помощник-комисар, умрял на 10 март 1891 година в замъка дьо ла Люнри, при изпълнение на служебния си дълг“.

Всички трепнаха като ударени от електрически ток. Разнесоха се възклицания, а професор Кушалиев свали очилата си, постави ги отново и пресипнало каза:

— Хай да му се не види! Наистина този случай поразително прилича на нашия.

— Всичко това е много интересно, но не разбирам къде се крие разгадката — учуди се партийният секретар Попов.

— Разбира се, че в свръхестественото! — язвително се обади д-р Чакалски. — Вече отдавна се изживя страхът от него в...

Глухият зловец тътен нахлу изведнъж и мигом изпълни подземие. Хората не го чуваха и в началото като че ли не го усетиха, но... внезапно почувстваха силни болки в ушите. Заболяха ги и очите и болките обхванаха главите им като в желязно менгеме. Върху гърдите им се стовари огромна тежест, краката се огънаха, а сърцата им затупкаха лудешки, а-ха да изхвъркнат. Зачуха се хрипливи възгласи, някои стиснаха главите си с ръце, а други се хванаха за гърдите.

Непонятното явление продължи не повече от минута и както внезапно беше настъпило, така внезапно и изчезна. Настъпи мъртва тишина. Болките утихнаха бързо и хората задишаха леко и свободно. Само сърцата им продължаваха още да тупкат. Всички се спогледаха учудено.

Бачков разкърши снага, изправи се и пръв наруши мълчанието:

— Ето причината за смъртта на бай Танас и Текеларов, както и за моя и на д-р Антонова припадъци. Срецнахте се с непонятното, почувствахте го психически и физически, почувствахте и опасността, която ви заплашва.

— Но какво беше това... чудо? — с мъка избъбра Манчева.

— Да отидем в кабинета на професор Кушалиев. Там ще ви обясня всичко!

Ярката светлина в уютната обстановка предразположиха хората и те съвсем се успокоиха от горещото кафе. Разположиха се удобно по креслата и с нетърпение зачакаха разкритията на инспектора, който тихо разговаряше с полковника. Най-после той стана и като зае ефективна поза на оратор, започна:

— Вероятно на всички ви е известно, че първоначално смятах страха, или по-скоро паническият ужас, за причина на тези произшествия. Но коя беше първопричината за възникването на страха, на едно толкова силно емоционално пренапрежение, от което хората да умрат? Доскоро това бе загадка за мен и аз реших да се подложя на експеримент, за да мога лично да почувствувам този странен страх. Признавам, че постъпих малко лекомислено, защото това едва не ми струва живота, въпреки взетите от мен мерки. Но успях да открия виновника!...

Бачков отиде до големия прозорец, дръпна завесата и посочи едно голямо осветено здание на около 300 метра от института.

— Ето го!

Хората се спогледаха в недоумение, някой се изкашля, други се засмяха.

— Вие подигравате ли се с нас? — почти изкрещя д-р Чакалски.

— Аз, аз не ви разбирам, инспектор Бачков — кисело се намръщи професорът.

— Няма какво да се разбира. Една лоша шега и нищо повече — ядосано каза Попов.

Полковник Кунчев, който досега беше ням свидетел, стана от креслото и властно каза:

— Инспектор Ангел Бачков действително ви посоча истинския виновник. Това здание е новият завод за изкуствени торове. В неговото мазе е монтирана мощна вентилационна инсталация, която е фактическият причинител на тези произшествия.

— Или по-точно названието на виновника е *инфразвук* — допълни Бачков и уморено се отпусна на един стол. — Звук, който действа разрушително на предметите и на живите същества.

Чуха се възгласи на изумление и облекчение.

— Наистина, колкото и невероятно и парадоксално да ви се струва — продължи Бачков, — но инфразвукът е причинителят на тази, така да се каже, фантасмагория. Ще ви разясня с няколко думи същността му: звуците, които имат честота, по-ниска от 20 херца, се наричат инфразвуци. Ние не ги чуваме, но те действуват гибелно върху живите организми и могат да разрушат неодушевените предмети. При достатъчна мощност в края на краищата те предизвикват сериозни вътрешни увреждания и дори спиране на сърцето.

— Виж ти! — възкликна професорът и от вълнение свали очилата си. — Ето как природните явления могат понякога и нас да заблудят.

— И да подхранват суеверието — допълни партийният секретар.

— Кажете, Бачков, има ли защита от инфразвука? — запита Чакалски.

— За съжаление няма. Той се разпространява на големи разстояния и почти не се поглъща или отразява от препятствията.

— А можете ли ни каза, инспекторе, как открихте това? Та вие нямате техническо образование — кокетливо го погледна Манчева.

— Случайно — усмихна се Бачков. — В записките на другаря полковник освен случая, който ви разказах, има описание и на друг случай, станал близо до Марсилия. Той много приличаше на нашия и това ме наведе на идеята, че причинителят може да бъде само инфразвук.

— Моля ви, инспекторе, разкажете ни и този случай — любопитствува Манчева и се премести до Бачков. — Ако, разбира се, не е тайна.

— Съвсем не — разсмя се Бачков. — Фактически в него няма нищо криминално и вероятно другарят полковник го е записал като куриоз. Преди повече от 20 години научните сътрудници, работещи в лабораторията на френския физик Хавро, внезапно започнали да се оплакват от силно главоболие и болки в ушите. Освен това различните прибори и апарати в лабораторията в някои моменти буквално вибрирали, обаче микрофоните не регистрирали никакъв звук. Всичко това било твърде подозрително, поради което се намесила полицията, но... нищо не открила...

Бачков млъкна и полковникът недоволно измърмори:

— Действително, спомням си за този случай, но той така и си остана неизяснен.

— Вероятно разгадката не е била отразена в полицейските архиви, защото не се е отнасяла до тях. Аз обаче попрегледах някои френски списания от онова време и в едно от тях пишеше за този случай. Едва след няколко месеца учените от лабораторията успели да открият причината. А тя се оказала същата, както и при нас — неизправен вентилатор в едно съседно предприятие, който се въртял на бавни обороти.

— Но защо по-рано никой нищо не е усетил, а чак сега? — учуди се професорът.

— Защото в завода са монтирали новата вентилационна уредба преди малко повече от месец. И тя е станала източник на инфразвуци, както са източници изобщо големите бавнорботещи машини. Тъй като тази уредба ще ползува и институтът, той е свързан със завода посредством тръби. Изпитанията на вентилаторите ставаха през нощта и съвпаднаха с пристигането на Текеларов. По това време

инсталацията е работила на бавни обороти и това нещастно съвпадение се оказа гибелно за бай Танас и Текеларов, тъй като тогава вероятно са били генерирани инфразвуци с честота около 7–10 херца, които именно действуват гибелно на живите същества.

— Значи това е била опасността, за която ви предупреждавахте — развълнувано каза д-р Чакалски.

— Да. Опасност, от която няма защита и която може да нанесе психофизически травми на хората. Смята се, че инфразвуците са част от причините на т.нар. „болести на цивилизацията“ като нервна умора, главоболие, отпадналост и други.

— И сега? Как ще се справим с този враг? — уплаши се професорът.

— Е, това е вече твоя работа, Стойчо — намеси се полковникът. — Трябва само да се споразумеете със завода за преустройство на вентилационната инсталация. За да не ни викате повече.

* * *

Полковникът и Бачков последни излязоха от института. Тежката врата глухо хлопна подире им и те бавно закрачиха по безлюдната улица.

Неочаквано полковникът се спря и малко сърдито запита инспектора:

— Защо измисли тази страшна история за злодеянията на някой си Жан Кървавия? Та аз такова нещо не съм записвал.

Бачков смутено се почеса където не го сърби.

— Защо ли?... Ами за да подготвя и настроя психически хората. Пък и да ги поуплаша, защото ми се стори, че тезата за страха от непонятното май не беше ги убедила.

— Хайде де! Мен пък ми се струва, че ти поиска да се пошегуваш с нас. Е, малко попресоли, ама нейсе!

Двамата се разсмяха и отново тръгнаха. Мимоходом Бачков се обади:

— Хрумна ми мисълта, другарю полковник, че може би причината за нещастните случаи в замъка дьо ла Дюнри също да е бил инфразвукът. Спомних си, че в записките ви има и някакви

статистически данни за произшествията по Атлантическото крайбрежие, например рязко нараствали пътните произшествия, увеличавал се броят на самоубийствата и силно се влошавало състоянието на болните, когато в океана се заражда и бушува щорм, та...

— Чакай, чакай! — рязко го прекъсна Кунчев, спря и в упор погледна Бачков. — Как можах да не се сетя? Та още преди години четох едно популярно изложение на теорията на съветския учен академик Шулейкин. Още в 1935 година той изказал идеята — полковникът спря, сбърчи чело и се замисли за миг, — че при силни бури и ветрове във въздуха над морските вълни възникват инфразвукови колебания. Да, да, спомням си, че така беше написано. Имаше и разни формули и таблици, от които нищо не разбрах, но съм запомнил, че този инфразвук имал голяма мощност и можел да причини на хората сериозни увреждания и дори смърт.

— Възхищавам се от вашата памет, другарю полковник — избъбра удивеният инспектор. — Откровено казано, не съм чувал нищо за тази теория, но нали съм любител на тайнственото, като съпоставих многобройните случаи на загадъчното изчезване на екипажите на различни кораби, заключих, че...

— Я да оставим тази тема — прекъсна го полковникът и дружелюбно го тупна по рамото. — Знаеш ли, ще предложи да се въведат в милицията научни звания. И може би — той наклони глава и хитро намигна — ние двамата ще станем първите им притежатели.

Нощната тъма се огласи от гръмогласен смях — на мощния бас на полковника пригласяше тенорът на лейтенанта, които продължаваха да кънтят и след като сенките им се сляха с тъмата.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 30,31,32/1982 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.